

available at: http://www.ecosys.com.ua/press/presentations/strategy_building_renovation_ukraine.pdf (Accessed: 2 January 2015) (ukr).

16. Timchenko R. O., Krishko D. A., Shevchuk O. V. and Petrova L. V. (2012) "New approaches in designing energy efficient buildings", *Visnyk Kryvorizkoho natsionalnoho universytetu*, vol. 31, pp. 3-5 (ukr).

17. Fuller S. (2010), "Life-Cycle Cost Analysis (LCCA)", available at: <http://www.wbdg.org/resources/lcca.php>, (Accessed: 04 January 2016) (engl).

18. Jan Mueller, Jim Hansen, Stephen P. A. Brown (2015), "Oil and the Global Economy", available at: <http://www.resilience.org/stories/2015-10-08/oil-and-the-global-economy>, (Accessed: 2 February 2015) (engl).

19. Pierce C. J (2013) "Financing green buildings", Ph.D. Thesis, S.M. Massachusetts Institute of Technology, Boston, USA (engl).

20. Eichholtz P., Kok N. and Quigley J. (2010) "Doing Well by Doing Good? Green Office Buildings", *American Economic Review*, vol. 100(5), available at: http://urbanpolicy.berkeley.edu/pdf/AER_Revised_Proof_101910.pdf, (Accessed 10 January 2016) (engl).

© Брунько Павло

Надійшла до редакції 29.02.2016

УДК 336.71.339

ЖИТАР МАКСИМ,

кандидат економічних наук, заступник директора

Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи,

доцент кафедри банківської справи та фінансового моніторингу

Університету державної фіскальної служби України, м. Ірпінь

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

У статті подано схему основних груп ризиків та виділено причини їх виникнення. Констатовано, що при управлінні ризиками страхових компаній доцільно виділити 4 групи методів оцінювання, які є найбільш результативними та реальними в практичній сфері: експертні, економіко-статистичні, розрахунково-аналітичні, аналогові. Розглянуто й обґрунтовано найбільш ефективні способи контролю за ризиками. Зроблено висновки щодо наведених способів та методів управління ризиками страхових компаній, які містять низку різноманітних заходів організаційно-фінансового характеру та дозволяють певною мірою передбачити наслідки та розмір збитку, який потрібно відшкодувати.

Ключові слова: страхування; управління ризиками; ризик-менеджмент; перестраховування; андеррайтинг; методи оцінювання ризиків.

Постановка проблеми. Доволі динамічний розвиток ринку страхових послуг України, зростаюча конкуренція серед страхових компаній, величезний потенціал ринку вимагають від керівників страхових компаній на сучасному етапі розвитку створення й застосування більш ефективної та прогресивної системи управління. Разом із тим, на сьогодні в Україні не існує чітких розроблених підходів до системи стратегічного управління в страховій компанії. Найважливішою особливістю грошового обігу, який пов'язаний із наданням страхового захисту, є ризиковий характер руху коштів, тому актуальними є питання, пов'язані з визначенням ризиків, що супроводжують рух грошових потоків страховика.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі теоретичні засади та стратегічні аспекти управління ризиками в страхових компаній знайшли своє відображення в роботах таких вітчизняних та закордонних дослідників, як В. Д. Базилевич [1], В. Г. Баранова [2], О. О. Гаманкова [3], О. В. Козьменко [4], Л. Д. Лебединська [5], М. О. Кужелєв [6], Л. М. Ремньова [5], Р. В. Пікус

[7], Д. Дж. Каммінс (*J. Cummins*) [8], Д. Хофман [9], Д. Хемптон [10] та інші. Проте аналіз рівня дослідженості окресленої теми показує, що окремі аспекти управління страховими ризиками, зокрема їх мінімізація, до сьогодні залишаються не вирішеними. Саме тому виникає об'єктивна необхідність у подальшому вивченні та обґрунтуванні окремих питань, які стосуються обраної нами теми.

Мета статті полягає в дослідженні методичних аспектів управління ризиками страхових компаній. Завдання, які необхідно виконати для досягнення мети: а) подати схему основних груп ризиків та виділити причини їх виникнення; б) виділити основні групи методів оцінювання, які є найбільш результативними та реальними в практичній сфері; в) розглянути та обґрунтувати найефективніші способи контролю за ризиками; г) окреслити заходи організаційно-фінансового характеру, що дозволяють певною мірою передбачити наслідки та розмір збитку, який потрібно відшкодувати.

Виклад основного матеріалу. Необхідність системного управління ризиками в страхових компаніях обумовлена складною природою їх прояву. Крім того, до останнього часу вірогідність настання випадків фінансових криз, стихійних та воєнних лих розглядалася як невисока, тож і відповідні страхові ризики не враховувалися повною мірою. Виходячи із цього, висока схильність страхових компаній до збитків, що негативно впливає на їх фінансову стійкість, свідчить про необхідність грамотного управління ризиками. Зарубіжна практика свідчить про активне використання ризик-менеджменту страховими компаніями, в Україні ж ризик-менеджмент у страховій галузі поки не отримав належного розвитку, що обумовлено як організаційно-економічними передумовами, так і відсутністю достатньої методичної і методологічної бази.

Якщо розглядати трактування такого поняття, як "ризик", то можна сказати, що в загальному сенсі воно досить зрозуміле й не викликає розбіжностей у працях фахівців. Під ризиком прийнято розуміти двовимірну величину, що характеризує ймовірність і обсяг втрат, викликаних невизначеністю, яка супроводжує діяльність організації [1, 7].

Під страховим ризиком слід розуміти певну подію, у разі настання якої проводиться страхування [2-4, 7]. Страхується той ризик, за яким можна оцінити ймовірність страхового випадку, визначити розмір збитку й обчислити ціну страхової послуги та можливу частку страхового відшкодування. Ефективне управління ризиками в процесі діяльності страхових компаній передбачає систематизацію причин їх виникнення з подальшою класифікацією ризиків у страховій діяльності. За таким підходом причини ризику в діяльності страхових структур поділяються на внутрішні й зовнішні. До внутрішніх причин можна віднести фактори ризику, які походять із внутрішнього середовища функціонування страховика і на які страхова компанія має безпосередній вплив. До таких чинників належать умисні чи неумисні помилки працівників компанії: андеррайтерів, актуаріїв, аварійних комісарів, страхових агентів тощо. Неправильно розрахований страховий ризик, опрацьована статистика щодо вірогідності настання страхової події закладають помилки в подальші розрахунки

та спричиняють виникнення різноманітних фінансових ризиків. Неточності, допущені при оцінюванні рівня страхового ризику, який бере на себе компанія, призводять до того, що сформовані нею страхові резерви можуть виявитись у майбутньому неадекватними взятим на себе зобов'язанням. Зовнішні фактори ризику є незалежними або майже незалежними від діяльності страхової компанії. Їх вплив страховику складніше попередньо виявити та проконтролювати. Зовнішні ризикові чинники представлені діями конкурентів, ділових партнерів-перестраховиків та страхувальників, страхових посередників; законодавчими, політичними змінами, несприятливими чинниками в інших сегментах фінансового ринку, зокрема банківського та інвестиційного.

При класифікації ризиків страхової компанії особливу увагу потрібно приділити й ризикам управління, які є основною метою ризик-менеджменту, а саме: специфічним ризикам, таким як технічні, нетехнічні й інвестиційні ризики. При цьому потрібно зазначити, що подібна класифікація розроблена Європейським комітетом зі страхування (*European Insurance Committee (EIC)*) [11] і доцільно її впровадження і в українську практику страхової діяльності.

Американська класифікація розділяє страхові ризики за етапами роботи страхової компанії, протягом якої вона може зазнати зазначених ризиків:

- етап становлення;
- етап повноцінної активної діяльності;
- етап ліквідації страхової компанії.

Оскільки сьогодні в Україні немає будь-якого нормативно-правового джерела, присвяченого класифікації ризиків страховиків, різні автори виділяють різні групи ризиків. Основні групи ризиків та причини їх виникнення представлені на рис. 1.

Більш ґрунтовний аналіз, проведений в інших наших дослідженнях, показав, що велику схильність страхові компанії мають до ринкових ризиків, тобто ризиків утрат через непередбачуваність зміни цін на ринках. При цьому ризики, прийняті за договорами страхування, також є пріоритетною ризиковою групою для страхової компанії. Якісне управління подібними ризиками, розробка ефективної системи їх зниження - основоположне завдання будь-якого страховика. Тим ча-

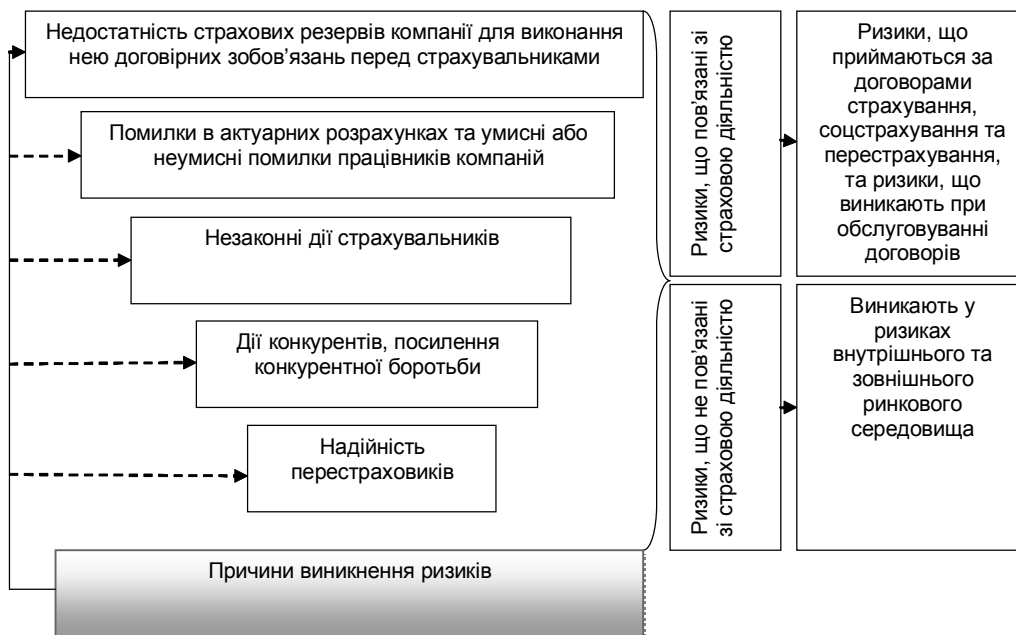

Рис. 1. Основні групи ризиків та причини їх виникнення (розробка автора).

сом ризик ліквідності є менш властивим страховим організаціям. Також потрібно відзначити відносно високу схильність (у порівнянні, наприклад, із кредитним ризиком) страхових компаній до операційного ризику, вплив якого останнім часом збільшується.

Здійснення управління ризиками страхових компаній визначається специфічністю страхування як сфери бізнесу й пов'язане з діяльністю страховика, яка складається з безпосереднього здійснення страхових операцій, інвестування фінансових ресурсів, здійснення звичайних для будь-якого суб'єкта господарювання функцій. Ефективне проведення цього етапу залежить від наявності певних методик (прогнозування настання страхових подій, оцінки вартості об'єкта страхування).

Більшість моделей для оцінки ризику придатні за наявності у страховика достатньо великої кількості страхувальників, що дозволяє з більшим ступенем вірогідності визначити кількісні закономірності в страхуванні. Оцінка ризиків особливо важлива в майновому страхуванні, насамперед, для промислових підприємств, що зумовлено різноманітністю технологічних процесів, різноплановим характером виробництва, складністю та призначенням окремих агрегатів, машин, джерел живлення тощо.

Фінансування ризику проводиться за рахунок створення страхових фондів, що формуються для здійснення виплат при настанні страхових випадків. Наслідки останніх виступають як знищення або часткове пошкодження об'єкта страхування. Через це головним завданням страхової компанії є сформулювати страховий фонд, який був би достатнім для виплати страхових сум і страхового відшкодування як у звичайні, так і в особливо несприятливі роки.

Слід погодитись з ученими Л. М. Ремньовою та Л. Д. Лебединською, що при управлінні ризиками страхових компаній доцільно виділити 4 групи методів оцінювання, які є найбільш оптимальними та реальними в практичній сфері:

- експертні - дають змогу визначити рівень ризику в тому разі, коли немає необхідної інформації для здійснення розрахунків або порівняння, ґрунтуються на опитуванні кваліфікованих спеціалістів з подальшою статистично-математичною обробкою результатів цього опитування;

- економіко-статистичні - застосовуються лише за наявності достатньо великого обсягу статистичної інформації для отримання точної кількісної величини рівня ризику. Обчислюють середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації, β -коефіцієнт тощо;

- розрахунково-аналітичні - призначені для розрахунків відносно точного кількісного вираження рівня ризику на основі внутрішньої інформаційної бази самого підприємства (переважно застосовуються при оцінці ризику неплатоспроможності й ризику зниження фінансової стійкості);

- аналогові - дають змогу оцінити рівень ризику по окремих операціях на основі порівняння з аналогічними, уже багаторазово здійснюваними операціями. При цьому для порівняння використовують як власний, так і зовнішній досвід здійснення таких операцій [5].

Вибір методу оцінювання ризиків повинен базуватися на порівнянні результатів оцінювання та зусиль, яких потрібно докласти для використання такого методу (складність розрахунків, необхідний обсяг інформації, кваліфікація персоналу тощо). Найпростішими та найменш витратними методами оцінювання ризиків є ймовірнісне оцінювання ризику та ранжування ризиків.

Найефективнішим та найважчим способом контро-

лю за ризиками є їх уникнення. Ефективність полягає в тому, що, фактично уникаючи ризикових подій, можна звести ймовірність реалізації ризику до нуля. На практиці здійснити такі заходи дуже важко, оскільки для цього компанії потрібно відмовитися від ризикових видів діяльності на користь безризикових. Складність цього способу полягає в безперспективності пошуку безризикової діяльності та, відповідно, свідомої відмови від отримання економічної вигоди. Цей спосіб можна використовувати частково, уникаючи лише окремих більш ризикових операцій на користь альтернативних (якщо вони є), менш ризикових.

Спосіб зменшення (мінімізація) ризику полягає в ефективній запобіжній діяльності, коли негативних наслідків реалізації ризику уникнути неможливо. Він потребує значних фінансових витрат на придбання різноманітних технічних засобів і проведення організаційно-технічних заходів, які б дозволили зменшити і кількість, і величину ризиків. Наступним способом контролю за ризиком є його обмеження (локалізація). Коли внаслідок реалізації ризику було завдано певних збитків, єдине, що можна зробити, це вжити можливих організаційних заходів задля зменшення можливих збитків. Останнім способом є передавання ризику, його суть полягає в тому, що ризик може передаватися іншим суб'єктам господарювання. Головна мета цього способу - визначитися із джерелами фінансування негативних результатів реалізації ризику, щоб підприємство самостійно фінансувало свої збитки, або розділяло їх з іншими суб'єктами.

Висновки

1. Подана схема основних груп ризиків та виділені причини їх виникнення, а саме: недостатність страхових резервів компаній для виконання нею договірних зобов'язань перед страхувальниками, помилки в актуарних розрахунках та умисні або неумисні помилки працівників компаній, незаконні дії страхувальників, дії конкурентів та надійність перестраховиків.

2. Використання наведених способів та методів управління ризиками страхових компаній, які містять низку різноманітних заходів організаційно-фінансового характеру, дозволяє певною мірою передбачити наслідки та розмір збитку, який потрібно відшкодувати. При цьому провідна роль в управлінні страховими ризиками має надаватися методам фінансування ризиків, спрямованим на формування достатніх за обсягами джерел їх покриття. Такий ефект може забезпечити система андеррайтингу та комплекс заходів ризик-менеджменту з управління ризиками, що прийняті на страхування.

3. Слід підкреслити важливість використання ризик-менеджменту у вітчизняній практиці як одного з перспективних напрямів розвитку вітчизняного страхового ринку.

4. Окреслені заходи організаційно-фінансового характеру, що дозволяють певною мірою передбачити наслідки та розмір збитку, який потрібно відшкодувати.

5. Розглянуті та обґрунтовані найефективніші способи контролю за ризиками, до яких можна віднести спосіб уникнення, зменшення (мінімізації) ризику, обмеження (локалізації) та передавання ризику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базилевич В. Д. Нова парадигма страхування в умовах глобалізації / В. Д. Базилевич // Економіка. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. - К., 2006. - С. 186-195.

2. Баранова В. Г. Фінансовий механізм страхової системи України: проблеми функціонування і розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.00.08 / В. Г. Баранова ; Одеський держ. ун-т. - Одеса, 2010. - 35 с.

3. Гаманкова А. Страховий ринок України в глобальному страховому просторі / А. Гаманкова // Страхова справа. - 2012. - № 2 (46) - С. 8-12.

4. Козьменко О. В. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації : [монографія] / О. В. Козьменко, С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва. - Суми, 2011. - 388 с.

5. Ремньова Л. М. Ризик-менеджмент страхової компанії як інструмент фінансового управління / Л. М. Ремньова, Л. Д. Лебединська // Бізнес Інформ. - 2007. - № 12. - С. 81-90.

6. Кужелев М. А. Предпосылки формирования механизма государственного регулирования системы коммерчес-

кого страхования / М. А. Кужелев, О. А. Шакура, Л. М. Вайсе-ро // Бізнес Інформ. - 2014. - № 1. - С. 32-37.

7. Пікус Р. В. Розвиток страхового ринку в умовах глобалізації / Р. В. Пікус // Економіка. - 2011. - № 126. - С. 15-19.

8. Cummins J. David Convergence of Insurance and Financial Markets: Hybrid and Securitized Risk-Transfer Solutions / David J. Cummins, Mary A. Weiss // The Journal of Risk and Insurance. - 2009. - № 3. - P. 493-545.

9. Хофман Д. Инновации в области страхования могут помочь странам регулировать бюджетные последствия стихийных бедствий [Электронный ресурс] / Д. Хофман // Финансы & развитие. - март 2007. - С. 42-45. - Режим доступа : <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/rus/2007/03/pdf/hofman.pdf>.

10. Хэмптон Д. Финансовое управление в страховых компаниях / Д. Хэмптон. - М. : Анкил, 1995. - 263 с.

11. About the Insurance Europe [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.insuranceeurope.eu/about-us>.

Житарь Максим,

кандидат экономических наук, заместитель директора Учебно-научного института финансов, банковского дела, доцент кафедры банковского дела и финансового мониторинга Университета государственной фискальной службы Украины, г. Ирпень

МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РИСКАМИ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ

В статье представлена схема основных групп рисков и выделены причины их возникновения. Констатируется, что при управлении рисками страховых компаний целесообразно выделять 4 группы методов оценки, которые являются наиболее результативными и реальными в практической сфере: экспертные, экономико-статистические, расчетно-аналитические, аналоговые. Рассмотрены и обоснованы эффективные способы контроля за рисками. Сделаны выводы относительно приведенных способов и методов управления рисками страховых компаний, которые содержат ряд различных мероприятий организационно-финансового характера и позволяют в определенной степени предвидеть последствия и размер ущерба, который нужно возмещать.

Ключевые слова: страхование; управление рисками; риск-менеджмент; перестрахование; андеррайтинг; методы оценки рисков.

Zhytar Maksym,

Candidate of Economic Sciences, Deputy Director of the Training and Research Institute of Finance, Banking, Associate Professor at the Department of banking and financial monitoring of the University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin

METHODICAL ASPECTS OF RISK INSURANCE COMPANIES

The article presents a diagram of the main risk groups and highlights their causes. It is stated that the insurance companies manage risk it is advisable to allocate 4 groups of assessment methods that are most suitable and practical in the real sphere: expert, economic-statistical, computational and analytical, analog. Justified and effective methods of risk control considered. Conclusions regarding the following methods and techniques of risk management of insurance companies, which contain a number of different measures of organizational and financial nature and allow a certain extent, anticipate the consequences and the extent of damage to be reimbursed. The primary role in the management of insurance risks should be provided methods of risk financing, aimed at generating sufficient in terms of the sources of their coverage. This effect can provide underwriting system and a set of measures of risk management Risk management adopted by the insurance. In addition, the importance of risk management in the domestic practice, noted as one of the most promising directions of development of the domestic insurance market.

Keywords: insurance; risk management; risk management; reinsurance; underwriting; risk assessment techniques.

REFERENCES

1. Bazylevych V. D. (2006), The new paradigm of security in the context of globalization, *Economics. Bulletin of Kyiv National University. Taras Shevchenko*, Kyiv, p. 186-195 (ukr).
2. Baranova V. (2010), *Financial mechanism of the insurance system of Ukraine: problems of functioning and development*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.08, Odessa, 35 p. (ukr).
3. Hamankova O. (2012), The insurance market in Ukraine in the global insurance space, *Strakhova sprava [Insurance]*, number 2 (46), p. 8-12 (ukr).
4. Kozmenko O. V., Kozmenko S. M., Vasylijeva T. A. (2011), Insurance and reinsurance markets in the era of globalization, *Universytetska Knyha*, Sumy, 388 p. (ukr).

5. Remniova L. M., Lebedynska L. D. (2007), Risk-management of an insurance company is an instrument of financial management, *Business-Inform*, 12, Kharkiv, p. 81-90 (ukr).
6. Kuzheliev M. O., Shakura O. A., Vaysero L. M. (2014), Prerequisites formation mechanism of state regulation of commercial insurance, *Business Inform*, 1, Kharkiv, p. 32-37 (ukr).
7. Pikus R. V. (2011), The development of the insurance market in the conditions of globalization, *Economy*, № 126, p. 15-19 (ukr).
8. Cummins J. D., Weiss M. A. (2009), Convergence of Insurance and Financial Markets: Hybrid and Securitized Risk-Transfer Solutions, *The Journal of Risk and Insurance*, 3, p. 493-545 (engl).
9. Hofman D. (2007), Innovations in the field of insurance can help countries to adjust the budgetary impact of natural disasters, *Finance & Development*, p. 42-45, available at: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/rus/2007/03/pdf/hofman.pdf> (rus).
10. Hempton D. (1995), Financial management in insurance companies [translated], Ankil, Moscow, 263 p. (rus).
11. Official website about the Insurance Europe, available at: <http://www.insuranceeurope.eu/about-us> (engl).

© Житар Максим

Надійшла до редакції 15.02.2016

УДК 368.02

КАМІНСЬКА ОЛЬГА,

*здобувач кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування
Тернопільського національного економічного університету*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АСИСТАНСУ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано основні показники асистанської діяльності на страховому ринку України та виявлено позитивні й негативні тенденції її розвитку. Розглянуто динаміку структури ліквідаційних витрат страховиків та визначено частку витрат на оплату послуг установ асистансу, окреслено їх структуру за видами добровільного та обов'язкового страхування. Охарактеризовано основні проблеми, що стримують ефективний розвиток ринку асистанських послуг, та окреслено перспективи його розвитку.

Ключові слова: асистанс; асистанські послуги; асистанська діяльність; страховий ринок; ліквідаційні витрати; витрати на оплату послуг установ асистансу.

Постановка проблеми. Розвиток ринкової економіки передбачає формування повноцінного та дієвого страхового захисту, здатного задовольнити майнові інтереси суб'єктів ринку та мінімізувати ризики їх життєдіяльності внаслідок непередбачуваних ситуацій, що сприятиме фінансовій стабільності та безпеці соціально-економічного розвитку держави, підвищенню загального добробуту її громадян.

У складних економічних та політичних умовах функціонування українського суспільства проблеми забезпечення надійного страхового захисту набувають особливої актуальності, зумовлюючи, з одного боку, необхідність розробки якісних страхових продуктів, що можуть бути конкурентоспроможними в умовах посилення впливу інфляційних процесів, фінансової кризи й жорстокої конкуренції, з іншого - надання відповідного рівня страхових послуг, висока якість яких стане запорукою успішного розвитку страхового ринку в Україні.

Для ефективного і якісного функціонування страхового ринку необхідно є його дієва інфраструктура, що створює можливості для реалізації страхових послуг, опосередковує і прискорює процес урегулювання збитків, зумовлює координацію дій інституцій на ринку. Серед інституцій інфраструктури страхового ринку особливе місце належить спеціалізованим центрам та

організаціям, котрі займаються обслуговуванням страхової діяльності в процесі врегулювання страхових випадків, надаючи асистанські послуги. З метою окреслення сучасних тенденцій розвитку асистансу на українському страховому ринку необхідно провести ґрунтовний аналіз асистанських послуг на ньому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми розвитку асистансу в страхуванні почали широко розглядатися лише впродовж останніх років. Серед найбільш ґрунтовних робіт із цієї проблеми слід назвати праці О. М. Залєтова [1], Т. О. Зайвенко [2], О. О. Охріменка [3], Н. В. Ткаченко [4], О. Ф. Філонюк [5] та інші. Не применшуючи напрацювань науковців за цією проблематикою, зазначимо, що на сьогодні потребують подальшого дослідження проблеми сучасних реалій надання асистанських послуг у контексті врегулювання страхових випадків.

Метою дослідження є проведення детального аналізу сучасного стану ринку асистанських послуг, виявлення основних проблем їх реалізації на страховому ринку.

Виклад основного матеріалу. Ґрунтовний аналіз асистанських послуг на страховому ринку доцільно проводити, зважаючи на методологію класифікації асистансу та її застосування в страховій практиці. Та-